

VẬN DỤNG CHATGPT VÀO HOẠT ĐỘNG KIỂM TOÁN NỘI BỘ - MỘT SỐ TỔNG QUAN VÀ HÀM Ý CHO VIỆT NAM

ĐỖ THỊ HƯƠNG*
NGUYỄN THỊ MAI HƯƠNG**
NGUYỄN THỊ THU HIỀN***

Trong xu hướng phát triển của trí tuệ nhân tạo (AI), ChatGPT được xem là một trong những công cụ hứa hẹn mang lại sự hỗ trợ hiệu quả cho quy trình kiểm toán. Bài viết trình bày hai vấn đề chính: (i) Giới thiệu chung về ChatGPT và Kiểm toán nội bộ; (ii) Phân tích khả năng của ChatGPT trong hỗ trợ kiểm toán nội bộ; đưa ra một số thảo luận về việc vận dụng ChatGPT vào kiểm toán nội bộ tại Việt Nam và đề xuất những điều chỉnh về lĩnh vực này ở Việt Nam trong bối cảnh áp dụng công nghệ số.

Từ khóa: ChatGPT, kiểm toán nội bộ, quy trình kiểm toán

Nhận bài ngày: 15/02/2025; đưa vào biên tập: 16/02/2025; phản biện: 18/3/2025; duyệt đăng: 20/3/2025

DẪN NHẬP

Theo Institute of Internal Auditors (IIA) (2023), hoạt động Kiểm toán nội bộ (KiTNB) đóng vai trò quan trọng trong việc cung cấp các đánh giá độc lập về các biện pháp kiểm soát nội bộ, quy trình quản trị và hoạt động quản lý rủi

ro của tổ chức. Bộ phận KiTNB giúp Ban quản trị cấp cao xác định các lĩnh vực cần cải thiện, nâng cao hiệu quả hoạt động và đảm bảo tuân thủ các quy định. Tuy nhiên, bộ phận này thường gặp khó khăn về nguồn lực, ngân sách và sự ghi nhận của tổ chức, những điều đó ảnh hưởng đến hiệu quả trong công việc của họ (Eulerich *et al.*, 2021). Tuy nhiên, ngày nay công nghệ số đang phát triển nhanh chóng, cho phép các cá nhân và doanh nghiệp hoạt động linh hoạt và nâng cao hiệu quả và hiệu suất trí tuệ

* Trường Đại học Ngân hàng Thành phố Hồ Chí Minh. Nghiên cứu sinh Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh.

** Trường Đại học Ngân hàng Thành phố Hồ Chí Minh.

*** Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh.

nhân tạo (AI) với ngân sách hạn chế (Christ *et al.*, 2021; Eulerich *et al.*, 2023)

Việc phát hành ChatGPT vào tháng 11 năm 2022 đã mang đến một diễn ngôn mới xung quanh các mô hình ngôn ngữ quy mô lớn và AI. Các mô hình AI này đã giải quyết thành công cả các nhiệm vụ đơn giản và phức tạp, thậm chí giải quyết các câu hỏi kiểm tra phức tạp (Eulerich *et al.*, 2023; Gu *et al.*, 2023). Với sự phát triển của công nghệ, các công cụ AI như ChatGPT đang được xem xét như một giải pháp tiềm năng giúp nâng cao hiệu quả và độ chính xác trong KiTNB (ACCA, 2023; Emmett *et al.*, 2023). Chat GPT - mô hình ngôn ngữ lớn nổi bật với khả năng tái tạo kiến thức và thực hiện các tác vụ đơn giản, được tiếp cận dễ dàng bởi nhiều người dùng thông qua giao diện không yêu cầu lập trình (OpenAI, 2023). Jim Pelletier, Giám đốc sản phẩm cấp cao của Wolters Kluwer TeamMate cho biết: “Chúng tôi không xem AI là sự thay thế cho con người mà xem đó là sự tăng cường để giúp con người trở nên tốt hơn, hiệu quả hơn, năng suất hơn, làm tốt hơn những việc bạn làm hàng ngày. Sự hợp tác hoặc tương tác giữa trí thông minh của con người và AI sẽ mang lại kết quả tốt nhất” (Eulerich & Wood, 2023).

Tuy nhiên, trước sự phụ thuộc ngày càng tăng vào công nghệ, các kiểm toán viên nội bộ (KiTVNB) hiện được kỳ vọng sẽ thích ứng bằng cách không chỉ nắm vững các kỹ năng kiểm

toán truyền thống mà còn vững về hệ thống công nghệ thông tin, phân tích dữ liệu và các công cụ kỹ thuật số mới nổi (Prawitt *et al.*, 2009; Carcello *et al.*, 2020; Ege *et al.*, 2022). Lúc này, thách thức đối với các KiTVNB ở chỗ họ không chỉ phải hiểu và giúp hướng dẫn sử dụng AI trong tổ chức của mình mà còn phải tận dụng công nghệ để mang lại lợi ích và nâng cao hiệu quả công việc của họ. Thông qua tổng hợp và phân tích các nghiên cứu đã có, bài viết này xác định những giá trị và thách thức của nghề KiTNB trong bối cảnh phát triển công nghệ số hiện nay ở Việt Nam.

2. KHÁI QUÁT VỀ KIỂM TOÁN NỘI BỘ VÀ CHATGPT

Theo Luật Kế toán Việt Nam năm 2015, KiTNB là việc kiểm tra, đánh giá, giám sát tính đầy đủ, thích hợp và tính hữu hiệu của kiểm soát nội bộ. Điều 39 khoản 4 quy định:

- Kiểm tra tính phù hợp, hiệu lực và hiệu quả của hệ thống kiểm soát nội bộ.
- Kiểm tra và xác nhận chất lượng, độ tin cậy của thông tin kinh tế, tài chính của báo cáo tài chính, báo cáo kế toán quản trị trước khi trình ký duyệt.
- Kiểm tra việc tuân thủ nguyên tắc hoạt động, quản lý, việc tuân thủ pháp luật, chế độ tài chính, kế toán, chính sách, nghị quyết, quyết định của lãnh đạo đơn vị kế toán.
- Phát hiện những sơ hở, yếu kém, gian lận trong quản lý, bảo vệ tài sản của đơn vị; đề xuất các giải pháp nhằm cải tiến, hoàn thiện hệ thống

quản lý, điều hành hoạt động của đơn vị kế toán.

Và theo chuẩn mực số 2100 của IIA, KiTNB được biết đến là một chức năng giám sát độc lập và tuyến phòng vệ thứ ba của doanh nghiệp. Chức năng này đưa ra những rà soát và đánh giá độc lập, khách quan. Bản

chất của KiTNB được thể hiện trên cả ba khía cạnh: quản trị, quản lý rủi ro và kiểm soát nội bộ. Thông qua phương pháp tiếp cận có tính hệ thống và nguyên tắc chặt chẽ, KiTNB đánh giá rủi ro từ đó mang lại cho tổ chức những hiểu biết mới, sâu sắc và xem xét ảnh hưởng trong tương lai.

Bảng 1. Tóm tắt bản chất của Kiểm toán nội bộ

Đối với quản trị công ty	Đối với quản lý rủi ro	Đối với kiểm soát nội bộ
Đánh giá và cải thiện quy trình quản trị liên quan: - Đánh giá môi trường đạo đức, văn hóa doanh nghiệp - Đánh giá hiệu quả của quy trình quản trị hiệu quả và phân công trách nhiệm - Đánh giá sự hiệu quả của quy trình truyền thông về rủi ro và kiểm soát - Đánh giá sự phối hợp các hoạt động kiểm tra, kiểm soát. - Đánh giá tính kịp thời và phù hợp của quy trình truyền thông thông tin.	Đánh giá và góp phần hoàn thiện tính hiệu quả của các quy trình Quản lý rủi ro: - Các mục tiêu hỗ trợ và gắn kết với sứ mệnh - Các rủi ro trọng yếu (đáng kể) được xác định và đánh giá - Các giải pháp phù hợp với mức độ rủi ro (cách thức ứng phó phù hợp với khẩu vị rủi ro) - Các thông tin liên quan đến rủi ro được nắm bắt và trao đổi kịp thời trong toàn tổ chức để các bên thực hiện trách nhiệm của mình	Đánh giá tính hiệu quả và hiệu suất của các kiểm soát và đề xuất các cải tiến liên tục: - Việc đạt được các mục tiêu chiến lược - Mức độ tin cậy và tính minh bạch của các thông tin (thông tin hoạt động và tài chính) - Tính hiệu quả và hiệu suất của các hoạt động và các chương trình. - Quản lý bảo vệ tài sản (sự an toàn của các tài sản) - Tính tuân thủ pháp luật, các quy định

Nguồn: IIA (2023).

Trong *Risk Based Internal Auditing - Three Views on Implementation*, Griffiths (2006) chỉ ra 5 vai trò cốt lõi của KiTNB có thể bao quát được khuôn khổ quản lý rủi ro của tất cả các tổ chức (được gọi là “Quản lý rủi ro toàn hàng” - Enterprise-wide Risk Management - ERM). Các vai trò cốt lõi này cũng được mô tả trong ấn phẩm Quản lý rủi ro toàn doanh nghiệp (2023) của IIA. Đó là các vai trò sau:

- (1) Đảm bảo rằng các quy trình được Ban quản lý sử dụng để xác định tất cả các rủi ro trọng yếu là có hiệu quả.
- (2) Đảm bảo rằng các rủi ro được Ban quản lý đánh giá (cho điểm) một cách chính xác theo thứ tự ưu tiên.
- (3) Đánh giá các quy trình quản lý rủi ro, để đảm bảo rằng việc ứng phó với bất kỳ rủi ro nào là phù hợp và tuân thủ các chính sách của tổ chức.

(4) Đánh giá việc báo cáo các rủi ro trọng yếu của người quản lý cho Lãnh đạo cấp cao.

(5) Rà soát việc quản lý các rủi ro trọng yếu của nhà quản lý để đảm bảo các hoạt động kiểm soát đã được đưa vào hoạt động và đang được theo dõi.

Các công nghệ kỹ thuật số ngày nay đi sâu vào mọi khía cạnh của doanh nghiệp, chuyển đổi tốc độ hoạt động của tổ chức, tăng cường tính linh hoạt trong việc ra quyết định, định hình vị thế chiến lược và thúc đẩy hiệu quả kinh tế. Trong lĩnh vực kiểm toán, việc tích hợp số hóa vào quy trình kiểm toán đã giảm đáng kể thời gian hoàn thành báo cáo kiểm toán (Vuković, Tica, & Jakšić, 2023). Hơn nữa, công nghệ kỹ thuật số cho phép kiểm toán viên thực hiện công việc với hiệu quả cao hơn, đặc biệt là trong môi trường dữ liệu lớn (Allbabidi, 2021). Trong đó, ChatGPT là một mô hình ngôn ngữ đàm thoại do OpenAI phát triển. Đây là một phần của mô hình GPT (Generative Pretrained Transformer), dựa trên kiến trúc Transformer và được đào tạo trên lượng lớn dữ liệu văn bản để tạo ra văn bản giống con người. Các mô hình ngôn ngữ như ChatGPT nổi bật với khả năng tạo ra văn bản mạch lạc và phù hợp với ngữ cảnh, các công ty có thể tận dụng công nghệ này để nâng cao hiệu suất, giảm thiểu rủi ro và cải thiện chất lượng của KiTNB. Gu và cộng sự (2023) cho rằng KiTVNB có thể sử dụng các mô hình ngôn ngữ thông qua ứng dụng công nghệ thông tin

trong quá trình kiểm toán nên đề xuất thuật ngữ “Kiểm toán đồng hành” (co-piloted auditing) liên quan đến sự tương tác liên tục giữa con người và hệ thống AI để hoàn thành các nhiệm vụ kiểm toán, theo đó:

- . Kiểm toán viên vẫn kiểm soát toàn bộ quá trình kiểm toán;

- . AI đóng vai trò hỗ trợ, cung cấp thông tin chi tiết và phân tích dữ liệu;

- . Hệ thống AI có thể đề xuất các bước tiếp theo, giúp đánh giá rủi ro.

3. KHẢ NĂNG ỨNG DỤNG CHATGPT TRONG KIỂM TOÁN NỘI BỘ

3.1. Những hỗ trợ của ChatGPT trong hoạt động kiểm toán nội bộ

Tổng hợp các nghiên cứu trước nghiên cứu này xác định một số giá trị của ChatGPT góp phần nâng cao hiệu quả và hiệu suất trong KiTNB, bao gồm:

- *Hỗ trợ thu thập và xử lý dữ liệu:* ChatGPT có thể được sử dụng để thu thập thông tin từ nhiều nguồn dữ liệu khác nhau, bao gồm tài liệu kế toán, báo cáo tài chính, hợp đồng kinh doanh và email nội bộ. Việc sử dụng ChatGPT giúp tăng tốc độ xử lý dữ liệu, đồng thời đảm bảo tính nhất quán trong việc phân tích và tổng hợp thông tin, hay thực hiện hỗ trợ phân loại dữ liệu và phát hiện những điểm bất thường trong các tài liệu tài chính (Wang & Yang, 2022; Emmett *et al.*, 2023). Theo nghiên cứu của Deloitte (2022), AI có thể giảm tới 40% thời gian xử lý các nhiệm vụ lặp đi lặp lại trong kiểm toán, giúp kiểm toán viên

tập trung vào các nhiệm vụ mang tính chiến lược hơn.

PwC, EY và KPMG đang thử nghiệm AI để tối ưu hóa quy trình kiểm toán, giảm thời gian thực hiện các tác vụ lặp lại và cải thiện khả năng phát hiện gian lận (theo KPMG, 2023). Chẳng hạn: (i) Ở giai đoạn chuẩn bị kiểm toán, ChatGPT đưa ra những hiểu biết có giá trị và tạo ra những ý tưởng sơ bộ hỗ trợ các KĩTVNB xác định các rủi ro tiềm ẩn, xác định phạm vi kiểm toán và đề xuất các thủ tục kiểm toán có liên quan. Hơn nữa, nó tạo ra các bước kiểm toán tùy chỉnh dựa trên các mục tiêu cụ thể, tinh chỉnh các câu hỏi phỏng vấn và các chương trình kiểm toán để phù hợp với đặc điểm riêng của đối tượng kiểm toán; (ii) Giai đoạn kiểm toán viên sử dụng ChatGPT để xác định các câu hỏi phỏng vấn với khách hàng kiểm toán; và (iii) Giai đoạn chuẩn bị và tóm tắt phỏng vấn sau khi tất cả các hoạt động kiểm toán hoàn tất, KĩTVNB sử dụng ChatGPT để cải thiện khả năng đọc báo cáo kiểm toán. Họ nhập các thông tin về phát hiện của họ vào ChatGPT theo các yêu cầu bảo mật nghiêm ngặt và sau đó yêu cầu ChatGPT đưa ra một số công thức thay thế cho các phát hiện. Các KĩTVNB chọn phản hồi nào thể hiện tốt nhất các phát hiện theo cách chuyên nghiệp và trung lập. Kết quả các nghiên cứu trước cho biết các KĩTVNB tin tưởng mạnh mẽ rằng ChatGPT không chỉ rút ngắn thời gian mà còn góp phần tạo ra các đầu ra

chính xác hơn thông qua khả năng phân tích và tạo văn bản. Do đó, các kiểm toán viên đã tiết kiệm đáng kể thời gian.

- *Phân tích rủi ro và bất thường*: ChatGPT có thể được sử dụng để phân tích hợp đồng, chính sách và quy trình kiểm toán, giúp phát hiện các điểm chưa phù hợp hoặc rủi ro tiềm ẩn. ChatGPT không chỉ giúp tăng cường tính minh bạch mà còn hỗ trợ doanh nghiệp trong việc phát hiện các sai sót tiềm ẩn trước khi chúng trở thành vấn đề nghiêm trọng (PwC, 2023). ChatGPT có thể giúp phát hiện các mô hình giao dịch bất thường, dấu hiệu gian lận hoặc vi phạm chính sách trong các hoạt động tài chính (Phạm Huy Hùng, 2023). Cao Hồng Loan (2024) nhận định AI có thể giúp doanh nghiệp xác định các giao dịch tài chính lớn với độ chính xác cao giảm thiểu lỗi của con người và cho phép kiểm toán viên tập trung vào các nhiệm vụ cấp cao.

Các tổ chức phải tuân thủ nhiều quy định pháp lý và tiêu chuẩn ngành khác nhau. Công cụ ChatGPT có thể hỗ trợ bằng cách nhanh chóng tra cứu, đối chiếu các quy định và đưa ra cảnh báo khi phát hiện sai sót hoặc vi phạm (Deloitte, 2022) đặc biệt trong lĩnh vực tài chính - ngân hàng, giúp giảm thiểu rủi ro pháp lý và tài chính. Với khả năng phân tích văn bản nhanh chóng, ChatGPT giúp kiểm toán viên xác định các vấn đề tiềm ẩn trong dữ liệu tài chính, hợp đồng, chính sách công ty một cách chính xác và có căn cứ hơn.

Bên cạnh đó, ChatGPT có thể hỗ trợ kiểm toán viên đánh giá mức độ rủi ro của từng giao dịch, hoạt động hoặc quy trình dựa trên dữ liệu lịch sử và các yếu tố nguy cơ tiềm ẩn (IFAC, 2022). Do đó, ChatGPT cũng có thể hỗ trợ KiTVNB xác định xu hướng rủi ro và đề xuất biện pháp kiểm soát phù hợp.

- *Tự động hóa báo cáo kiểm toán*: Một trong những công việc tốn nhiều thời gian của kiểm toán viên là tổng hợp và viết báo cáo. ChatGPT có thể giúp tự động tạo bản nháp cho các báo cáo kiểm toán dựa trên dữ liệu đầu vào, giúp giảm thời gian soạn thảo và nâng cao độ chính xác (Deloitte, 2023). Công cụ này giúp chuẩn hóa quy trình viết báo cáo kiểm toán, từ đó đảm bảo tính nhất quán và giảm sai sót trong các tài liệu chính thức. Theo khảo sát của Deloitte (2023), khoảng 45% các công ty kiểm toán lớn đã bắt đầu tích hợp ChatGPT vào quy trình KiTNB, đặc biệt là trong việc phân tích dữ liệu và tự động hóa báo cáo. Thay vì mất nhiều thời gian để viết báo cáo, KiTVNB có thể sử dụng ChatGPT để tổng hợp dữ liệu và tạo báo cáo một cách nhanh chóng, đồng thời đề xuất các giải pháp cải tiến, giúp tiết kiệm 25 - 30% thời gian so với phương pháp truyền thống (PwC, 2023); đồng thời, nội dung các báo cáo chính xác, ngắn gọn và có cấu trúc tốt hơn, phù hợp cho ban quản lý cấp cao vì tính dễ đọc của chúng (Emett *et al.*, 2023).

- *Hỗ trợ kiểm toán viên trong tư vấn và đào tạo*: ChatGPT có thể đóng vai trò

như một cố vấn kiểm toán, cung cấp các thông tin và hướng dẫn dựa trên các quy định, tiêu chuẩn kiểm toán; có thể hỗ trợ đào tạo kiểm toán viên bằng cách cung cấp các tình huống thực tế và câu hỏi kiểm tra (Phạm Huy Hùng, 2023). Do đó, chất lượng chung của các nhiệm vụ kiểm toán đã được cải thiện đáng kể (IIA, 2023).

- *Cập nhật chuẩn mực kiểm toán nội bộ quốc tế*: Báo cáo của Hiệp hội Kiểm toán Nội bộ Hoa Kỳ (IIA, 2023) cho thấy rằng 38% KiTVNB đã sử dụng ChatGPT để hỗ trợ tra cứu quy định và chuẩn mực kiểm toán. Khi các chuẩn mực KiTNB quốc tế được cập nhật, các kiểm toán viên cần nhanh chóng nắm bắt để tuân thủ. ChatGPT có thể giúp họ cập nhật kiến thức bằng cách tóm lược các tài liệu mới, cung cấp câu trả lời cho các câu hỏi liên quan về các quy định mới, chuẩn mực kế toán, kiểm toán và các kỹ thuật KiTNB tiên tiến. Điều này giúp kiểm toán viên nâng cao kỹ năng một cách nhanh chóng và hiệu quả (Eulerich *et al.*, 2023) và đề xuất những điều chỉnh cần thiết trong quy trình kiểm toán (Deloitte, 2022 và IFAC, 2023). Một nghiên cứu của PwC (2023) cho thấy AI có thể giúp kiểm toán viên tra cứu các quy định pháp lý trong vòng vài giây thay vì mất hàng giờ đọc tài liệu. AI có thể phân tích sự khác biệt giữa các phiên bản chuẩn mực, giúp kiểm toán viên xác định những thay đổi quan trọng một cách nhanh chóng và chính xác (EY, 2023).

3.2. Những thách thức khi sử dụng ChatGPT trong kiểm toán nội bộ

Các hệ thống như ChatGPT đại diện cho một bước tiến đáng kể trong AI. Các công cụ hội thoại AI, dựa trên công nghệ mô hình quy mô lớn, sở hữu khả năng hiểu ngôn ngữ tự nhiên và khả năng tạo ra dòng dữ liệu lớn sẽ có tác động sâu sắc và rộng khắp đến ngành tài chính và kế toán; đồng thời cung cấp dịch vụ và giao tiếp ngôn ngữ thông minh hơn, thay thế một số vai trò trong ngành tài chính và kế toán đồng thời tạo ra các cơ hội, nhu cầu, nghề nghiệp và công nghệ mới. Do đó, KiTVNB nên chủ động nâng cao năng lực để nắm bắt những lợi thế của ChatGPT. Mặt khác, chúng ta cũng cần nghiêm túc giải quyết các vấn đề về đạo đức, và an ninh mà ChatGPT có thể mang lại (Bouguerri & Dahia, 2023).

Với việc sử dụng công nghệ số, tương lai của nghề KiTVNB phải đối mặt với nhiều thách thức (Eulerich *et al.*, 2023):

- *Về năng lực chuyên môn*: Những hạn chế về hiểu biết cách thức vận hành của hệ thống Chat GPT đã khiến các kiểm toán viên phải đối mặt với nhiều rủi ro hơn trong quá trình kiểm toán vì ChatGPT không cung cấp mã hóa đầu cuối (E2EE), có nghĩa là OpenAI có thể truy cập nội dung cuộc trò chuyện để cải thiện hệ thống. Theo Hezam và cộng sự (2023), sử dụng công cụ AI có nguy cơ mất mát dữ liệu do tấn công mạng, và các vấn đề liên quan đến lưu trữ và xử lý khối lượng dữ liệu lớn.

- *Yêu cầu về kỹ năng nghề nghiệp*: Tương lai của KiTVNB sẽ bao gồm sự kết hợp giữa các công cụ AI như ChatGPT hay các công cụ hỗ trợ công nghệ khác và tư duy độc đáo của các KiTVNB để đảm bảo cung cấp các dịch vụ kiểm toán trong một thế giới số hóa nhanh chóng. Các KiTVNB cần nhiều kỹ năng để hoàn thành tốt vai trò, trong đó đặc biệt quan trọng là kỹ năng tư duy phản biện. Tư duy phản biện là khả năng phân tích và đánh giá thông tin một cách khách quan, xác định các mô hình và đưa ra các phán đoán hợp lý và có lý lẽ. Các KiTVNB cũng cần kết hợp các kỹ năng khác, chẳng hạn như giao tiếp hiệu quả, khả năng thích ứng, chú ý đến từng chi tiết và kiến thức về các nguyên tắc và kỹ thuật kiểm toán.

- *Những thách thức liên quan đến chi phí chuyển đổi số*: Quá trình chuyển đổi sang công nghệ số trong nghề kiểm toán cần các khoản chi phí đáng kể liên quan đến việc áp dụng các công nghệ hiện đại và đào tạo nhân viên. Khi những tiến bộ trong lĩnh vực này tiếp tục phát triển, những chi phí này có khả năng tăng lên, gây ra thách thức về tài chính cho các tổ chức khi họ tìm cách duy trì hoạt động kiểm toán hiện đại và hiệu quả.

- *Những thách thức liên quan đến an ninh mạng*: Để tạo điều kiện thuận lợi cho quá trình chuyển đổi an toàn sang kiểm toán số, điều quan trọng là phải đảm bảo các biện pháp an ninh mạng mạnh mẽ nhằm bảo vệ dữ liệu và hệ thống nhạy cảm khỏi các mối đe dọa

mạng. Do đó, việc đánh giá hiệu quả của các biện pháp bảo mật này trở thành trách nhiệm quan trọng đối với các kiểm toán viên, những người phải đánh giá và xác định rằng các biện pháp bảo vệ phù hợp đã được áp dụng để giảm thiểu các rủi ro tiềm ẩn trên cơ sở đảm bảo nguyên tắc độc lập của vai trò KiTNB trong quá trình vận hành của tổ chức.

- *Rủi ro về bảo mật thông tin*: KiTNB liên quan đến dữ liệu nhạy cảm, việc sử dụng AI cần tuân thủ các chính sách bảo mật nghiêm ngặt, đặc biệt là trong việc lưu trữ và xử lý thông tin tài chính. Nếu nhân viên doanh nghiệp sử dụng ChatGPT để xử lý dữ liệu nội bộ mà không có sự kiểm soát, có thể dẫn đến rủi ro rò rỉ thông tin, hoặc khả năng vô tình tiết lộ thông tin bí mật hoặc nhạy cảm vì sự phát triển hiện nay của công nghệ mới đã và đang gây ra khó khăn trong việc dự đoán hành vi của trí tuệ nhân tạo.

4. MỘT SỐ THẢO LUẬN VỀ KHẢ NĂNG VẬN DỤNG CHATGPT TRONG KIỂM TOÁN NỘI BỘ TẠI VIỆT NAM

ChatGPT có tiềm năng lớn trong việc hỗ trợ KiTNB từ thu thập dữ liệu, phân tích rủi ro đến tự động hóa báo cáo và đào tạo nhân sự. Tuy nhiên, để ứng dụng hiệu quả, Việt Nam cần có chiến lược triển khai hợp lý, đảm bảo tính bảo mật, độ chính xác và tuân thủ các quy định pháp lý. Nhằm đáp ứng xu hướng chuyển đổi, thách thức của vị trí nghề nghiệp KiTNB trong tương lai và Khung thực hành chuyên môn Kiểm toán nội bộ Quốc tế (IIA, 2023),

các cơ quan liên quan, doanh nghiệp và cá nhân ở Việt Nam cần quan tâm đến những vấn đề sau.

- Về văn bản hướng dẫn

Nội dung của Nghị định 05/2019/NĐ-CP của Chính phủ về kiểm toán nội bộ đã quy định khái quát các vấn đề liên quan đến tổ chức và thực hiện hoạt động kiểm toán nội bộ trong doanh nghiệp, có nội dung rất tương đồng với 3 cấu phần của Khung thực hành chuyên môn Kiểm toán nội bộ Quốc tế (International Professional Practices Framework - IPPF) do Hiệp hội Kiểm toán nội bộ (The Institute of Internal Auditors "IIA") ban hành, đó là: (1) Nguyên tắc đạo đức nghề nghiệp, (2) Các nguyên tắc cốt lõi về thực hành chuyên môn kiểm toán nội bộ, (3) Chuẩn mực thuộc tính (Attribute Standards). Ngoài 3 cấu phần trên, IPPF còn có các cấu phần khác đó là: (4) Định nghĩa KiTNB; (5) Chuẩn mực Hoạt động (Implementation Standards); (6) Các hướng dẫn cụ thể cho các cấu phần trên (gồm Hướng dẫn thực hiện - Implementation Guidance và Hướng dẫn bổ sung - Supplemental Guidance). Bên cạnh đó, tiêu chuẩn KiTNB toàn cầu năm 2023 đã được thêm vào 32 thuật ngữ và loại bỏ 13 thuật ngữ so với phiên bản năm 2017.

Tuy nhiên, Nghị định 05/2019/NĐ-CP vẫn cần được tiếp tục điều chỉnh, chẳng hạn: (i) Nội dung của Nghị định không đề cập định nghĩa về "KiTNB" mà thay vào đó là khái niệm về "Mục tiêu của KiTNB". Định nghĩa này là một trong những cấu phần không thể

thiếu trong Khung thực hành chuyên môn KiTNB Quốc tế (IPPF), nó giúp định hướng cho sự phát triển của các chuẩn mực hướng dẫn chi tiết khác bởi vì tất cả các chuẩn mực và thông lệ liên quan đều cần phải phải phù hợp và hướng về định nghĩa này; (ii) Theo chuẩn mực quốc tế, cấp phê duyệt các nội dung chuyên môn của KiTNB phải là cấp lãnh đạo cao nhất của tổ chức và phải bao gồm các thành viên không tham gia vào công việc quản trị và điều hành tổ chức (the Board) để có thể giúp bảo đảm hoạt động KiTNB phải thực sự độc lập trong tổ chức nhưng Nghị định 05/2019/NĐ-CP chỉ đề cập tới “Hội đồng quản trị” của doanh nghiệp niêm yết, trong khi đó vẫn có những mô hình quản trị trong đó “Hội đồng quản trị” không bao gồm các thành viên độc lập và thành viên không điều hành. Theo đó, trong trường hợp này “Hội đồng quản trị” không còn bảo đảm tính độc lập nữa mà phải là “Ban Kiểm soát” của “Đại hội đồng cổ đông”. Như vậy, việc cập nhật và hoàn thiện khung thuật ngữ chuyên môn và pháp lý để hướng dẫn cho thực hành chuyên môn của các KiTVNB tại Việt Nam là điều rất cần thiết.

- Về chuyên môn của KiTVNB:

Việc mở rộng ứng dụng của ChatGPT vào các lĩnh vực đã tích cực khuyến khích nhân viên học cách sử dụng các hệ thống giống như ChatGPT và sử dụng chúng để đánh giá lại và tối ưu hóa quy trình công việc của họ, tập trung năng lượng và thời gian nhiều

hơn vào việc ra quyết định và giám sát. Cách tiếp cận này có thể đẩy nhanh sự đổi mới trong chuỗi ngành và nâng cao năng suất lao động, cải thiện khuôn khổ quản trị bằng cách tăng cường các chính sách và hướng dẫn kinh doanh.

Tuy nhiên, phương pháp KiTNB theo định hướng rủi ro trước đây chưa được nêu cụ thể tại một văn bản pháp lý nào của Việt Nam (ngoại trừ các ngành có quy định riêng như Ngân hàng, Bảo hiểm, Chứng khoán). Điều 13 Nghị định 05/2019/NĐ-CP quy định như sau: “1. Phương pháp thực hiện KiTNB là phương pháp kiểm toán “định hướng theo rủi ro”, ưu tiên tập trung nguồn lực để kiểm toán các đơn vị, bộ phận, quy trình được đánh giá có mức độ rủi ro cao. 2. Kế hoạch KiTNB phải được xây dựng dựa trên kết quả đánh giá rủi ro và phải được cập nhật, thay đổi, điều chỉnh phù hợp với các diễn biến, thay đổi trong hoạt động của đơn vị và sự thay đổi của các rủi ro kèm theo”. Quy định này được đánh giá hoàn toàn sát với chuẩn mực KTNB của IIA (PWC, 2019), tuy nhiên, chưa đề cập đến môi trường công nghệ để KiTVNB có thể thuận lợi tiếp cận và vận dụng vào điều kiện thực tế của nghề nghiệp. Chính vì vậy các doanh nghiệp cần sớm đánh giá những vấn đề về áp dụng ChatGPT trong KiTNB. Điều cần thiết là thiết lập các cơ chế bảo mật mạnh mẽ hơn để đảm bảo tính công bằng và bền vững trong việc ứng dụng công nghệ nâng cao chất lượng và hiệu quả của KiTNB.

- Về kỹ năng nghề nghiệp của KiTVNB:

Việc sử dụng công nghệ số có tác động đáng kể đến tương lai của KiTVNB trên nhiều khía cạnh (Bouguerri & Dahia, 2023): (i) Công cụ kiểm toán: Chuyển đổi số và công nghệ cho phép các kiểm toán viên nội bộ tận dụng nhiều công cụ khác nhau để xác định và đánh giá rủi ro đồng thời đảm bảo tuân thủ các tiêu chuẩn và quy định có liên quan; (ii) Phân tích dữ liệu: Công nghệ số tạo điều kiện xác định ngay lập tức các điểm khác biệt và rủi ro tiềm ẩn thông qua phân tích dữ liệu toàn diện. Những tiến bộ này cũng giúp tiết kiệm đáng kể thời gian, nâng cao chất lượng và độ chính xác của các đánh giá; (iii) Quy trình kiểm toán: Công nghệ số có tiềm năng phát triển và hợp lý hóa quy trình kiểm toán, thúc đẩy sự hợp tác và giao tiếp, đặc biệt là trong nhóm kiểm toán. Sự tương tác được cải thiện này cho phép các kiểm toán viên nhanh chóng xác định và giải quyết các vấn đề trong khi đưa ra các khuyến nghị kịp thời; (iv) Phát triển kỹ năng của kiểm toán viên: Để duy trì hiệu quả trước sự thay đổi và mức độ hiện đại của các công cụ công nghệ, các KiTVNB không chỉ phải dựa vào các kỹ năng ‘truyền thống’ mà còn phải phát triển các năng lực bổ sung. Các năng lực chính bao gồm: thành thạo trong phân tích dữ liệu; có chuyên môn về an ninh mạng; hiểu biết sâu sắc về hệ thống thông tin để duy trì sự phù hợp trong bối cảnh đang thay đổi. Những tiến bộ này cũng giúp tiết kiệm đáng

kể thời gian, nâng cao chất lượng và độ chính xác của các đánh giá.

- Về độ chính xác, tính tin cậy:

Dữ liệu, các câu hỏi yêu cầu đối với ChatGPT được thực hiện bởi con người, chính vì vậy khả năng tạo ra kết quả đầu ra có thiên vị do được đào tạo về dữ liệu có thiên vị là những rủi ro quan trọng. Các hệ thống này cũng có thể đặt ra những thách thức liên quan đến trách nhiệm giải trình và tính minh bạch, xét đến bản chất “hộp đen” của một số mô hình AI. Do đó, ChatGPT cần được huấn luyện trên dữ liệu chất lượng cao để đảm bảo độ chính xác trong các phân tích và đề xuất. Dữ liệu đầu vào không chính xác hoặc bị thiên vị có thể dẫn đến kết luận sai lệch (Institute of Internal Auditors, 2023). Do đó, doanh nghiệp cần bổ sung tài liệu hướng dẫn sử dụng ChatGPT vì điều này sẽ cho phép kiểm toán viên nhanh chóng tìm kiếm câu trả lời cho các câu hỏi bằng cách sử dụng truy vấn ngôn ngữ đơn giản, giúp quy trình đào tạo và vận hành hoạt động của KiTVNB được hiệu quả hơn.

5. KẾT LUẬN

Nghiên cứu phân tích những ứng dụng tiềm năng của ChatGPT trong hoạt động KiTVNB cũng như các rủi ro, thách thức, thông lệ và quy tắc chính trong sự ứng dụng này. Cải thiện vai trò KiTVNB tại Việt Nam cần sự thay đổi và điều chỉnh theo hướng triển khai ứng dụng những chương trình trí tuệ nhân tạo như ChatGPT. Để tối ưu hóa việc ứng dụng ChatGPT hỗ trợ

hoạt động của KiTNB trong thực tiễn các doanh nghiệp, Việt Nam cần có biện pháp bảo đảm các vấn đề về bảo mật dữ liệu, tính chính xác và tin cậy

của mô hình cũng như những rào cản về mặt pháp lý, đạo đức theo góc nhìn Khung thực hành chuyên môn IPPF phiên bản 2024. □

TÀI LIỆU TRÍCH DẪN

1. ACCA. 2023. *The Future of Audit: AI and Automation in Internal Auditing*. Association of Chartered Certified Accountants.
2. Allbabidi. 2021. "Hype or Hope: Digital Technologies in Auditing Process". *Asian Journal of Business and Accounting*. Doi: 10.22452/ajba.vol14no1.3.
3. Bouguerri, A., & Dahia, A. 2023. "Examining the Role of Internal Audit in the Age of Digital Transformation: The Algerian Perspective". *Economics Researcher's Journal*, 10(01), pp. 177-192.
4. Cao Hồng Loan. 2024. "Cuộc cách mạng trí tuệ nhân tạo trong kiểm toán: Cơ hội và thách thức". <https://kinhtevadubao.vn/cuoc-cach-mang-tri-tue-nhan-tao-trong-kiem-toan-co-hoi-va-thach-thuc-28755>, truy cập ngày 17/5/2024.
5. Carcello et al. 2020. "Are Internal Audits Associated with Reductions in Perceived Risk?" *Auditing: A Journal of Practice & Theory*. doi: 10.2308/ajpt-19-036.
6. Chính phủ, 2019. Nghị định 05/2019/NĐ-CP về kiểm toán nội bộ, ban hành ngày 22 tháng 1 năm 2019.
7. Christ, M.H., S.A. Emmett, S.L. Summers, and D.A. Wood. 2021. "Prepare for Takeoff: Improving Audit Efficiency and Effectiveness with Drone-Enabled Inventory Audit Procedures". *Review of Accounting Studies*, 26, pp. 1323-1343.
8. Deloitte. 2022. *How AI is Transforming Internal Audit Practices*. Deloitte Insights.
9. Deloitte. 2023. *AI in Internal Audit: Enhancing Efficiency and Accuracy*. Deloitte Insights.
10. Ege, M.S., T.A. Seidel, M. Sterin, and D.A. Wood. 2022. "The influence of management's Internal Audit Experience on Earnings Management". *Contemporary Accounting Research*, 39(3), pp.1834-1870.
11. Emmett, S.A., Eulerich, M., Lipinski, E., Prien, N., & Wood, D.A. 2023. *Leveraging ChatGPT for Enhancing the Internal Audit Process – A Real-World Example from a Large Multinational Company*. Available at SSRN 4514238.
12. Eulerich, M., & Wood, D.A. 2023. *A Demonstration of how ChatGPT Can be Used in the Internal Auditing Process*. Available at SSRN 4519583.
13. Eulerich, M., J. Kremin, K.K. Saunders and D.A. Wood. 2021. "Internal Audit Stigma Awareness and Internal Audit Outcomes". *Corporate Ownership and Control*, 19(1), pp. 257-271.
14. EY. 2023. *Navigating Changes in Internal Audit Standards with AI Support*. Ernst & Young.
15. Griffiths, David. 2006. *Risk Based Internal Auditing - Three Views on Implementation*.

16. Gu, H., M. Schreyer, K. Moffitt, and M.A. Vasarhelyi. 2023. "Artificial Intelligence Co-Piloted Auditing. Available". https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4444763, Accessed 11/01/2024.
17. Hezam, Y.A., Anthony Samy, L., & Suppiah, S.D.K. 2023. "Big Data Analytics and Auditing: A Review and Synthesis of Literature". *Emerging Science Journal*, 7(2), pp. 629-642.
18. IFAC. 2023. *International Standards on Auditing: Recent Updates and AI Integration*. International Federation of Accountants.
19. IIA. 2023. *International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing* (standards). The Institute of Internal Auditors.
20. IIA. 2023. *Survey on AI Adoption in Internal Audit*. Institute of Internal Auditors.
21. Institute of Internal Auditors. 2023. "The Role of AI in Internal Auditing". <https://www.theiia.org>, Accessed 09/10/2023.
21. International Federation of Accountants (IFAC). 2022. *AI and Automation in Auditing: Opportunities and Risks*.
23. KPMG. 2023. *AI-Driven Risk Assessment in Internal Audit*. KPMG Advisory.
24. OpenAI. 2023. GPT-4 Technical Report. <https://arxiv.org/abs/2303.08774>, Accessed 04/3/2024.
25. Phạm Huy Hùng. 2023. "Ảnh hưởng của ChatGPT đối với nghề kế toán, kiểm toán". <https://tapchitaichinh.vn/anh-huong-cua-chatgpt-doi-voi-nghe-ke-toan-kiem-toan.html>, truy cập ngày 11/6/2023.
26. Prawitt, D.F., Smith, J.L., & Wood, D.A. 2009. Internal Audit Quality and Earnings Management. *The Accounting Review*, 84(4), pp. 1255-1280. <https://doi.org/10.2308/accr.2009.84.4.1255>, Accessed 04/3/2024.
27. PwC. 2023. *Artificial Intelligence and the Future of Internal Audit*. PwC Report.
28. PwC. 2023. *Technology and the Future of Internal Audit*. PricewaterhouseCoopers.
29. Quốc hội. 2015. *Luật Kế toán*. Hà Nội.
30. Vuković, Tica, & Jakšić. 2023. *Challenges of Using Digital Technologies in Audit*. *Anali Ekonomskog Fakulteta u Subotici*, DOI: 10.5937/AnEkSub2300014V.
31. Wang, L., & Yang, X. 2022. "AI-Powered Risk Assessment in Financial Auditing". *International Journal of Auditing*, 27(4), pp. 143-159.